Viite
Hallintovaliokunta torstai 12.05.2022 klo 13.30 / U 9/2022 vp / Asiantuntijapyyntö

Asia
U-jatkokirje; Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi automaattisesta tietojenvaihdosta poliisiyhteistyössä (Prüm II) sekä neuvoston päätösten 2008/615/YOS ja 2008/616/YOS ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2018/1726, (EU) 2019/817 ja (EU) 2019/818 muuttamisesta

-

Ehdotuksen sisältö

Komissio antoi 8.12.2021 ehdotuksen asetukseksi automaattisesta tietojenvaihdosta poliisiyhteistyössä (nk. Prüm II -asetus) (COM(2021) 784 final). Prüm II -asetusehdotukseen on neuvoston työryhmän neuvotteluissa lisätty uusi luku ajokorttitietojen vaihdosta.

Uuden ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden tulisi antaa toisille jäsenvaltioille ja Europolille pääsy ajokorttitietoihin. U-jatkokirjeessä esiteltyä puheenjohtajan kompromissiehdotusta on neuvottelujen edetessä edelleen tarkennettu niin, että ajokortin haltijan kasvokuvia koskeva tietojenvaihto olisi jäsenvaltioille vapaaehtoista. Hakuja voitaisiin tehdä ainoastaan ajokortin numerolla tai ajokortin haltijan tiedoilla, joita olisivat etunimi, sukunimi ja syntymäaika ja -paikka. Ajokortin haltijan tietoja koskien ehdotusta on neuvotteluissa niin ikään esitetty täsmennettäväksi niin, että haku voitaisiin tehdä näillä tiedoilla vain, jos pyynnön saaneen jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö tämän mahdollistaa.

Muiden vaihdettavien tietojen tavoin hakuja voitaisiin tehdä vain yksittäistapauksissa ja pyynnön tekevän jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön puitteissa. Haut tehtäisiin käyttämällä eurooppalaista ajoneuvo- ja ajokorttitietojärjestelmää Eucarista. Komissio säätäisi täytäntöönpanosäädöksillä tarkemmin niistä tietoelementeistä, joita vaihdettaisiin. Lisäksi säädettäisiin lokitietojen pitämisestä ajoneuvorekisteritietoja vastaavalla tavalla.

Ehdotuksen tavoite ja vaikutukset

Ajokorttitietojen vaihtamisen voidaan katsoa antavan rikostutkintaa ja rikollisten tunnistamista tukevaa lisätietoa. Komissio on katsonut, että ajokorttitiedoilla olisi merkitystä mahdollisten väärennettyjen henkilöllisyystodistusten tapauksissa joko asiakirjojen luotettavuuden vahvistamiseksi tai mitätöimiseksi sekä epäillyn henkilöllisyyden tarkistamiseksi. Ajokorttitietojen vaihtaminen lisäisi EU-kansalaisten turvallisuutta. Tietojenvaihdoilla voisi kuitenkin olla kielteisiä vaikutuksia perusoikeuksien ja tietosuojan näkökulmasta, sillä kaikki kansalaiset, joilla on ajokortti, tulisivat mahdollisesti Prümin puitteissa tehtävän tietojenvaihdon piiriin.

Saatavuusperiaatteen mukaisesti muiden jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisille tulisi antaa pääsy samaan tietoon samoin edellytyksin kuin kansallisilla lainvalvontaviranomaisilla on. Tällä hetkellä 24 jäsenvaltiossa lainvalvontaviranomaisilla on pääsy ajokorttitietoihin ja 17 jäsenvaltiossa myös ajokortteihin liitetyt kasvokuvat ovat lainvalvontaviranomaisten saatavilla. Myös Suomessa poliisilla on poliisin henkilötietolain (616/2019) mukaisesti oikeus saada tehtäviensä suorittamista ja

henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten salassapitosäännösten estämättä liikenteen palveluista annetussa laissa (320/2017) tarkoitetusta liikenneasioiden rekisteristä tiedot, jotka ovat välttämättömiä poliisin laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Liikenteenpalvelulain (320/2017) mukaan Liikenne- ja viestintävirasto saa myös luovuttaa rekisteristä tietoja ulkomaan viranomaisille tai viranomaistehtäviä varten, jos luovuttaminen perustuu lakiin, Euroopan yhteisön lainsäädäntöön tai Suomea sitovaan kansainvälisen sopimuksen velvoitteeseen. Lisäksi liikenneasioiden rekisteristä tietoja saanut muu viranomainen saa luovuttaa tietoja edelleen samojen edellytysten täyttyessä.

Ottaen huomioon myös perustuslakivaliokunnan Prüm II -asetusehdotusta koskevan lausunnon (PeVL 12/2022 vp) perusteluissa esille nostamat seikat koskien tietojen tallentamista, hakujen tapauskohtaisuutta, välttämättömyyttä ja erityisesti biometristen tietojen asemaa erityisenä henkilötietoryhmänä sekä kumulatiivisia vaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksiin, sisäministeriö pitää tärkeänä, että ajokorttitietoja koskevia hakuja voitaisiin ehdotuksen mukaisesti tehdä ainoastaan yksittäistapauksissa ja kyselyn lähettävän jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön puitteissa. Tietoja ei myöskään tallennettaisi Eucarikseen. Sisäministeriö huomioi myös, että hakuja voitaisiin tehdä ainoastaan ajokortin numerolla tai ajokortin haltijan tiedoilla, ei kasvokuvalla. Ajokorttikuvien vaihtoa on lisäksi viimeisimmässä kompromissiehdotuksessa esitetty jäsenvaltioille vapaaehtoiseksi. Sisäministeriö tuo esille myös, että komissio on vaikutustenarvioinnissaan todennut ajokorttitietojen vaihdon noudattavan välttämättömyysperiaatetta ja katsonut, että ei ole toista yhtä tehokasta ja vähemmän intrusiivista tapaa saada tietoa toisten jäsenvaltioiden myöntämistä ajokorteista kuin Prümin kautta.

Suomen kanta

Suomi on lähtökohtaisesti suhtautunut myönteisesti toimiin, joilla pyritään kehittämään perusoikeuksia kunnioittavalla tavalla jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välistä tiedonvaihtoa rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja tutkimiseksi. Suomi on myös pitänyt tärkeänä varmistaa, että asetusehdotus vastaa rikosasioiden tietosuojadirektiivin sääntelyä erityisesti erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittelyn osalta (U 9/2022 vp).

Suomi katsoo, että ajokorttitietojen vaihdolla voidaan edistää rikostorjuntaa ja rikollisten tunnistamista. Ajokorttitietojen vaihdon osalta on kuitenkin kiinnitettävä huomiota oikeasuhteisuuteen ja ajokortteihin liitettyjen kasvokuvien osalta biometristen tietojen asemaan erityisenä henkilötietoryhmänä. Suomi pitää hyvänä, että haut rajattaisiin tehtäväksi ainoastaan ajokortin numerolla tai ajokortin haltijan tiedoilla. Suomi suhtautuu varauksellisesti ajokortteihin liitettyjen kasvokuvien lisäämiseen Prüm-tietojenvaihdon piiriin. Mikäli enemmistö jäsenvaltioista on valmis hyväksymään myös ajokorttikuvien vaihdon osana neuvoston yleisnäkemystä, Suomi voi hyväksyä ehdotuksen. Teknisten ratkaisujen osalta Suomi pitää perusteltuna ajokorttitietojen vaihtoa Eucariksen kautta.

Ehdotuksen käsittely neuvostossa

Puheenjohtajavaltio Ranska on ilmoittanut tavoitteekseen hyväksyä neuvoston yleisnäkemys asetusehdotuksesta oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 9.-10.6.2022. Puheenjohtaja on U-jatkokirjeen antamisen jälkeen ilmoittanut, että sen tavoitteena on hyväksyä neuvoston yleisnäkemys Coreper-tasolla jo 18.5.2022.

Muut jäsenvaltiot ovat työryhmän neuvotteluissa pääosin tukeneet ajokorttitietojen vaihdon lisäämistä siitä saatavan rikostutkinnallisen lisäarvon ja kansalaisten turvallisuuden parantamisen vuoksi. Keskustelua on käyty erityisesti ajokorttikuvien vaihtamisesta. Noin kourallinen jäsenvaltioita on suhtautunut ajokorttikuvia koskevaan tietojenvaihtoon varauksellisesti, ja puheenjohtaja on siitä johtuen tarkentanut ehdotusta tässä lausunnossa kuvatulla tavalla.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi